Poniżej znajduje się opracowanie wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny z języka polskiego dla klasy 5 szkoły podstawowej, przygotowane na podstawie zamieszczonego dokumentu zintegrowanego z cyklem *NOWE Słowa na start!* (edycja do uszczuplonej podstawy programowej).

Wymagania zostały ujęte w formie uogólnionej, nawiązującej bezpośrednio do obszarów podstawy programowej, z uwzględnieniem czasowników operacyjnych określających konkretne umiejętności ucznia.

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLASY V

Obszar / Zakres umiejętności	**Ocena dopuszczająca (2)Uczeń potrafi:**	**Ocena dostateczna (3)Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:**	**Ocena dobra (4)Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:**	**Ocena bardzo dobra (5)Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:**	**Ocena celująca (6)Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:**
I. Kształcenie literackie i kulturowe: Analiza i interpretacja utworów literackich (epika, liryka, dramat)	• **wskazuje** podstawowe elementy świata przedsta-wionego (czas, miejsce akcji, bohaterów); • **odczytuje** tekst głośno i płynnie z zachowaniem podstawowych zasd techniki czytania; • **wymienia** tytuły czytanych lektur obowiązkowych; • **rozpoznaje** podstawowe gatunki literackie (baśń,	• **określa** temat i główną myśl czytanego utworu; • **opisuje** bohaterów lektury i ich podział na pierwszoplanowych i drugoplanowych; • **odróżnia** fikcję literacką od faktów; • **odnajduje** w tekście wiersza strofę, wers, rym oraz podmiot liryczny; • **czyta** głośno, wyrazisto i z	• **analizuje** przebieg wydarzeń i **porządkuje** je w chronologicznym planie wydarzeń; • **charakteryzuje** cechy i motywy postępowania bohaterów, podając odpowiednie przykłady z tekstu; • **określa** nastrój utworu oraz uczucia wyrażone w tekście poetyckim;	• **interpretuje** czytany utwór, wskazując jego uniwersalne wartości moralne i wychowawcze; • **wyciąga wnioski** dotyczące głównych problemów poruszanych w dziele literackim; • **porównuje** postawy i losy bohaterów pochodzących z różnych utworów literackich;	• **ocenia** wartości estetyczne i etyczne utworów literackich, formułując wyczerpujące sądy krytyczne; • **konfrontuje** problematykę lektur z ze spornymi problemami współczesnego świata; • **tworzy** własne, oryginalne próby literackie nawiązujące do konwencji czytanych gatunków.

Obszar / Zakres umiejętności	Ocena dopuszczająca (2)Uczeń potrafi:	Ocena dostateczna (3)Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Ocena dobra (4)Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Ocena bardzo dobra (5)Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Ocena celująca (6)Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
	legenda, mit, bajka) na podstawie ich charakterystycznych cech.	zachowaniem odpowiedniego tempa oraz intonacji.	• **wyjaśnia** znaczenie pouczeń, morałów oraz funkcji mitów i legend w kulturze.	• **odczytuje** sensy przenośne i symboliczne w czytanych tekstach.	
II. Kształcenie literackie i kulturowe: Środki wyrazu artystycznego i odbiór tekstów kultury	• **wymienia** podstawowe środki stylistyczne występujące w wierszu (epitet, porównanie); • **wskazuje** na obrazie lub w sztuce postacie, kolory oraz tło; • **rozpoznaje** komiks, film i spektakl teatralny jako teksty kultury.	• **wyjaśnia** pojęcia: epitet, porównanie, ożywienie, uosobienie, wyrażenie dźwiękonaśladowcze; • **opisuje** sytuację przedstawioną na obrazie oraz **określa** jego ogólny nastrój; • **odróżnia** w filmie lub spektaklu rolę reżysera, aktora i scenografa.	• **odnajduje** w tekście poetyckim środki stylistyczne i **określa** ich funkcje w utworze; • **analizuje** pierwszy i drugi plan dzieła malarskiego, **odróżnia** elementy statyczne od dynamicznych; • **porównuje** adaptację filmową lub teatralną z jej	• **wyjaśnia** cel zastosowania konkretnych środków poetyckich przez podmiot liryczny lub autora; • **odczytuje** przenośne i alegoryczne znaczenia dzieł sztuki malarskiej oraz rzeźby; • **dokonuje** samodzielnej analizy estetycznej i kompozycyjnej tekstów kultury.	• **ocenia** i wartościuje dzieła sztuki oraz adaptacje filmowe, precyzyjnie stosując pojęcia z zakresu teorii literatury i sztuki; • **używa** bogatych kontekstów kulturowych i artystycznych w interpretacji utworów.

Obszar / Zakres umiejętności	Ocena dopuszczająca (2)Uczeń potrafi:	Ocena dostateczna (3)Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Ocena dobra (4)Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Ocena bardzo dobra (5)Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Ocena celująca (6)Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
			pierwowzorem literackim.		
III. Kształcenie językowe: Gramatyka języka polskiego (części mowy i składnia)	• **rozpoznaje** poznane odmienne (rzeczownik, przymiotnik, czasownik, zaimek) i nieodmienne części mowy (przysłówek, przyimek, spójnik); • **wymienia** pytania, na które odpowiadają poszczególne części mowy; • **wskazuje** w zdaniu podmiot i orzeczenie jako główne części zdania.	• **określa** formy gramatyczne odmiennych części mowy (przypadek, liczba, rodzaj, osoba, czas, tryb); • **odróżnia** zdanie pojedyncze (nierozwinięte i rozwinięte) od zdania złożonego; • **przekształca** zdania pojedyncze w zdania złożone i odwrotnie.	• **analizuje** funkcje składniowe poszczególnych wyrazów w zdaniu (określenia podmiotu i orzeczenia); • **poprawnie stopniuje** przymiotniki i przysłówki oraz **stosuje** je w odpowiednich kontekstach zdaniowych; • **sprawnie klasyfikuje** zaimki i **wyjaśnia** ich rolę	• **dokonuje** pełnego rozbioru gramatycznego i składniowego zdań pojedynczych z określeniami; • **uogólnia** zasady budowania zdań złożonych podrzędnie i współrzędnie; • **bezbłędnie stosuje** zróżnicowane struktury gramatyczne w redagowanych wypowiedziach pisemnych i ustnych.	• **rozwiązuje** nietypowe i skomplikowane problemy gramatyczne oraz składniowe; • **dostrzega** i **koryguje** subtelne błędy gramatyczne oraz składniowe w wypowiedziach własnych i cudzych.

Obszar / Zakres umiejętności	Ocena dopuszczająca (2)Uczeń potrafi:	Ocena dostateczna (3)Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Ocena dobra (4)Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Ocena bardzo dobra (5)Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Ocena celująca (6)Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
			unikania powtórzeń w tekście.		
IV. Kształcenie językowe: Ortografia, interpunkcja i sprawność językowa	• **wymienia** podstawowe zasady pisowni *ó, u, rz, ż, ch, h* oraz wielkiej i małej litery; • **stosuje** z pomocą nauczyciela przecinek przy wyliczaniu i w prostych zdaniach złożonych; • **pisze** z pamięci krótki tekst o prostej budowie ortograficznej.	• **wyjaśnia** pisownię wyrazów z *ó, u, rz, ż, ch, h* na podstawie poznanych reguł ortograficznych; • **poprawnie zapisuje** przecinek w zdaniach złożonych przed spójnikami (*że, ponieważ, bo, ale, który*); • **samodzielnie koryguje** proste błędy ortograficzne w pisanych tekstach.	• **sprawnie stosuje** w praktyce zasady pisowni *nie* z różnymi częściami mowy (rzeczownik, przymiotnik, czasownik); • **uzasadnia** pisownię wyrazów trudnych ortograficznie, powołując się na zasady językowe; • **przestrzega** reguł interpunkcyjnych w wypowiedziach pisemnych z dialogami.	• **bezbłędnie pisze** ze słuchu i z pamięci teksty nasycone trudnościami ortograficznymi i interpunkcyjnymi; • **używa** precyzyjnego słownictwa i unika powtórzeń poprzez świadome stosowanie synonimów oraz zaimków; • **samodzielnie redaguje** teksty wolne od błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych.	• **wykazuje się** doskonałą intuicją językową i głęboką wiedzą ortograficzną/interpunkcyjną; • **bierze udział** z sukcesami w konkursach polonistycznych i ortograficznych.

Obszar / Zakres umiejętności	Ocena dopuszczająca (2)Uczeń potrafi:	Ocena dostateczna (3)Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Ocena dobra (4)Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Ocena bardzo dobra (5)Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Ocena celująca (6)Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
V. Tworzenie wypowiedzi: Redagowanie form pisemnych (opowiadanie, opis, pismo użytkowe)	• **pisze** krótką notatkę z lekcji lub schemat na podany temat; • **odróżnia** opowiadanie od opisu; • **redaguje** najprostsze formy użytkowe (zaproszenie, ogłoszenie) według podanego wzoru i z pomocą nauczyciela.	• **redaguje** opowiadanie odtwórcze/twórcze o prostej trójdzielnej kompozycji (wstęp, rozwinięcie, zakończenie); • **opisuje** postać, przedmiot lub obraz z uwzględnieniem cech zewnętrznych i elementów planu; • **tworzy** samodzielnie zaproszenie, ogłoszenie, dedykację oraz list prywatny z zachowaniem wymogów formy.	• **pisze** bogate pod względem treści opowiadanie z wprowadzeniem elementów opisu, charakterystyki i dialogu; • **charakteryzuje** postać ze szczególnym uwzględnieniem cech charakteru, wrażliwości i ocen postępowania; • **sprawnie układa** spójną i logiczną wypowiedź pisemną, stosując odpowiednie akapity i wskaźniki zespolenia tekstu.	• **tworzy** dojrzałe, pomysłowe i w pełni poprawne pod względem kompozycyjnym i językowym wypracowania (opowiadania, opisy, listy); • **swobodnie posługuje się** bogatym słownictwem leksykalnym i synonimicznym, uzasadniając swoje opinie; • **redaguje** funkcjonalne i bezbłędne pisma użytkowe oraz oficjalne.	• **tworzy** wypowiedzi pisemne o wybitnych walorach estetycznych, kompozycyjnych i językowych; • **operuje** indywidualnym stylem wypowiedzi, zręcznie stosując zaawansowane środki stylistyczne i retoryczne.

Obszar / Zakres umiejętności	Ocena dopuszczająca (2)Uczeń potrafi:	Ocena dostateczna (3)Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Ocena dobra (4)Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Ocena bardzo dobra (5)Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Ocena celująca (6)Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
VI. Tworzenie wypowiedzi: Mówienie, ekspresja i samokształcenie (praca ze źródłami)	• **odpowiada** na proste pytania nauczyciela dotyczące czytanego tekstu; • **wygłasza** z pamięci krótki fragment tekstu lub wiersz z pomocą nauczyciela; • **odnajduje** hasła w słowniku ortograficznym i słowniku języka polskiego.	• **formułuje** kilkuzdaniową, spójną wypowiedź ustną na podany temat; • **recytuje** z pamięci wiersz z odpowiednim stopniowaniem tempa i właściwą intonacją; • **sprawnie korzysta** ze słowników (ortograficznego, języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych) w celu weryfikacji informacji.	• **wyraża** i **uzasadnia** własne zdanie w dyskusji na tematy związane z lekturami lub codziennością; • **dokonuje** płynnej recytacji tekstów poetyckich, dba o poprawną dykcję, emisję głosu i pauzy syntaktyczne; • **wyszukuje** i **selekcjonuje** informacje z różnych źródeł (słowniki, podręcznik, zasoby internetowe).	• **prowadzi** płynną, wyczerpującą i poprawną pod względem kultury języka wypowiedź ustną na tematy problemowe; • **prezentuje** i **efektownie broni** własnego stanowiska na forum klasy, dobierając trafne argumenty; • **samodzielnie zdobywa** i **porządkuje** wiedzę z różnorodnych źródeł informacji.	• **występuje** na forum szkolnym/klasowym z samodzielnie przygotowanymi prezentacjami problemowymi; • **wygłasza** teksty literackie z wybitną ekspresją artystyczną i dojrzałą interpretacją głosową; • **wykorzystuje** wiedzę pozapodręcznikową, wykazując się postawą badawczą i twórczą.

SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW

Ocenianiu podlegają formy ustne i pisemne – średnie i duże (większe działy literackie oraz gramatyczne). Uczniowie otrzymują także oceny za czytanie, odpowiedzi w trakcie lekcji, aktywność, dyktanda.

Ponadto nauczyciel w ciągu całego roku szkolnego na bieżąco ocenia ustne i pisemne wypowiedzi oraz odpowiedzi uczniów (np. wypracowania, kartkówki, odpowiedzi przy tablicy).

Dodatkowo oceniany jest projekt realizowany indywidualnie lub w grupach przez każdego z uczniów.

Przeliczenie wyniku punktowego testu oraz innych form sprawdzania wiadomości i umiejętności jest zgodne z obowiązującymi wewnątrzszkolnymi zasadami oceniania.

WARUNKI I TRYB UZYSKANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ

Nauczyciel zgodnie z terminami określonymi w Statucie Szkoły przedstawia uczniowi przewidywaną ocenę roczną, z którą uczeń może się nie zgodzić. Uczeń lub jego rodzic składa wniosek o podwyższenie przewidywanej oceny rocznej nie później jednak niż na 6 dni roboczych przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem Rady Pedagogicznej. Nauczyciel przedmiotu umożliwia uczniowi spełnienie wymagań na wnioskowaną ocenę poprzez przeprowadzenie sprawdzianu wiedzy i umiejętności (w formie pisemnej lub ustnej) obejmującego zakres wymagań na tę ocenę. Sprawdzian przeprowadza się przed klasyfikacyjnym posiedzeniem Rady Pedagogicznej. Ustalona w tym trybie ocena nie może być niższa niż przewidywana.